

Кутуруктар

Ньюучча остуоруйата(обр.О.А.Капицы)

Биир утүе кун,кыылларга барыларыгар кутурук түнэтэллэр уу диэн сурах тархаммыт.Онуоха онон-манан тыаларынан,ходуьаларынан тураахтар кетен кэлэн биллэрии эппиттэр:

-Сарсын кыыллар бары улахан хонууга муста5ыт,кутурук ыла!диэн.

Дьэ кыыллар аймана түспүттэр:

Кутурук?тугуй ол аата?туохха нааданый?!

Арай сабыл бэйэлээх

-Хайдах туох кутурук диэн,аата, хайдах да буоллун,биэрэллэрин ылан иьйэххэ буо,туохха наадалаа5ын онтон билиэхпит,диэн ньылбаарыйбыт.Дьэ сарсыардаттан кыыллар бары улахан хонууга барбыттар,ким суурэн,ким ыстанан,бары кутуруктан матымаары ыксаабыттар.

Куобахчаан эмиэ,барыан ба5арбыта да-хороонуттан быкпыта куустээх ардах муннугар тобугураабытыгар ээ чэ,аны куустээх самыыр кыини илбийиэ диэн,хороонугар саьан хаалла.

Арай,сири хамсатан,мастары тоьутан эьэ иьэр.

-Эьээ,онно кутурук түнэтэллэр уу,миэхэ эмиэ ылаар дуу,диэн кердеспут куобах.

-Сееп,умнубатахпына ылым диэбит эьэ.Эьэ барбытын кэннэ куобах:Ээ,о5оньор миигин умнара буолуо,бээ ессе кими эрэ кердеспут кыи дии санаабыт.

Тып тып тып тыаьаан бере ааьан иьэр.Куобах хороонуттан быган:

-Дьээдьэ берее, бэйэ5эр кутурук ыларгар миигин умнаайа5ын дуу!диэбит.

-Сееп,хаалбыт буолла5ына а5алыам диэт суурэн хаалбыт.

Куобах хороонуттан иьиттэ5инэ арай,сэбирдэхтэри суугунатан,тэлибирэтэн сабыл ааьан эрэр эбит.Ээ кинини эмиэ кердеуеххэ!дии санаабыт куобахчаан.

-Саьылчаан-эдьийчээн,бэйэ5эр кутурук таларгар,миэхэ эмиэ а5алаар дуу,диэн кердеспут.

-Сеп сееп,а5алыам сиэрэйчээн,диэн ааспыт сабыл.

Дьэ даа!улахан хонууга элбэх кыыл мустубут!Сугулаан бе5е буола турар эбит!

Кутурук эгэлгэтэ манна улахан ченечехтерге,мутуктарга ыйанан а5ай тураллар.Хайдах кутурук манна суо5ай!Кеп туулээх диэн,сарбынньахтаах диэн арб айбыт диэн,сымна5ас диэн,кене диэн,сымна5ас диэн,кене диэн,эриллэ5эс диэн.Кылгастык эттэххэ-эриэккэс кутурук арааьа манна баар!

Бастакынан сабыл кэлбит,уонна саамай ууун,хойуу,кепсеркей туулээх,сып-сымна5ас ,дьуьуннуун кэрэ-кытархайдыны-саьархай,тебетугэр ма5аннах кутуругу талыммыт.Кутуругун астынан,керунэ-керунэ,араастаан хамсанан хаамыталаабыт.Ат суурэн кэлбит,ууун,хойуу баттах курдук кутуругу ылыммыт.Дьэ кутурук!Кулгаа5ар тийэ сапсынар!-Сарсырхалары уурэргэ бэрт кутурук!диэн дуоьуйан барбыт

Ынахха ууун,мас курдук кене,тебете сарбынньахтаах кутурук тиксибит.Ынах астынан икки буутун кутуругунан саайа саайа,чэ бээт бырда5ы уурэргэ диэн кулугэр имнэммит.

Тиинчээн кыыллар тебелеругэр,санныларыгар ыстаналыы сылдьан хойуу,уьун кутуругу ылаат ойбут.

Слон биир сиргэ тэпсэннээн тэпсэннээн баран кербүтэ,биир бачыынка быатын күрдүк,тебетүгэр сарбынньахтаах кутурук хаалбытын сирдэр да,хайыыр да кыа5а суох,атыттар буппуттэр.

Сиьинньэ уеьэ сатаан хантайан кербет буолан,аллараа хаалбыт токур быа күрдүк кутуругу ылан,бастаан себулээбэтэ ,онтон,текунуктуу э рийэн иилиннэ,онтукайа,киниэхэ наьаа кыраьыабай! Барыларыттан ордук!

Эьэ кэлэн иьэн тигэьйи уйатыгар таарыйан,хойутаан хаалбыт.Кутуруктар буппуттэр.Туутэ түспүт тирии лоскуйун күрдүк сытарын бэйэтигэр кутурук күрдүк ылыммыт-үчүгэй!хата хара еннеех диэбит.

Кутуруктары барытын үллэстэн,кыыллар дьйэлээн испиттэр.Куобахчаан хороонугар олорон,хаьан киниэхэ кутурук а5алалларын кэтэьэ сатаабыт.Иьиттэ5инэ-эьэ иьэр.

-Хайа Эьээ,миэхэ кутурук а5аллын дуо ?диэн ыйыппыт.

-Ээ,хантан эйиэхэ кутурук!Бу ,бэйэбэр да быста5ас түбэстэ,диэн баран ааьан баран хаалбыт.Арай иьиттэ5инэ бере иьэр.

-Дьээдьэ берее, оттон миэхэ кутурук а5аллын дуо?диэн ыйыппыт куобах.

-Эйиигин эрэ санаабата5ым!Бэйэбэр хата,суон,хойуу кутуругу булуннум,диэт бере суурэ түрбүт.

Саьыл ааьан истэ5инэ:

-Саьылчаан-эдьийчээн ,миэхэ кутурук а5аллын дуо?диэн интириэьиргээбит куобах.

-Оо,умнан кэбиспиппин дии!диир саьыл.Оттон керууй,бэйэбэр хайда5ы талыммыппын,диэн кутуругун араастаан хамсатан кыьиргииргээн ааьар.

Куобахчаан наьаа хомойон,ытыы сыьар.

Арай иьиттэ5инэ-н^аа5ына^ыы-ырдьыгына^ыы бе5е.Кербүтэ ыттаах куоска кутуруктарынан кыьиргэьэн ,бэт былдьаьан баран,кыыьырсан,охсуьан киирэн барбыттар.Ыт ылбыт да5аны куоска кутуругун тебетун быьа ыстаан ылбыт.Ол тебете түспүтүн куобах бэйэтигэр иилинэн баран-кыракый да буоллар,кутурук!диэн,астынан,уерэ хаалбыт.